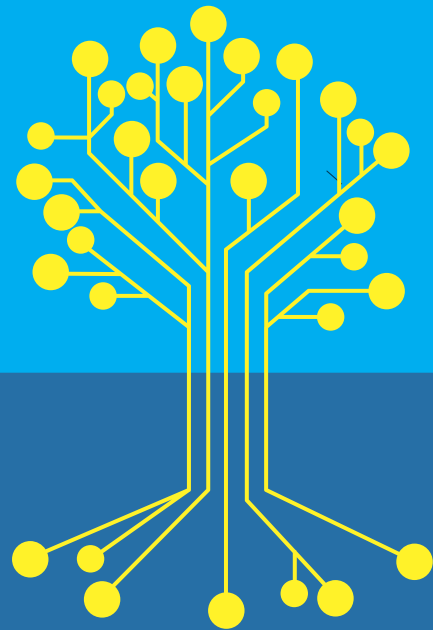

Op naar een Europese cloud!

Steeds meer data die we produceren staan niet op onze eigen laptop, computer of lokale server, maar worden opgeslagen in de 'cloud' - op een server van een commerciële partij die zich aan de andere kant van de wereld kan bevinden. Dat is een risico voor kritische bedrijfsprocessen, maar ook voor onze privacy en digitale autonomie. Europese partijen werken via het initiatief GAIA-X daarom aan betere spelregels. Aan het woord is Jesse Robbers, de Nederlandse coördinator voor GAIA-X, en Thomas Niessen, programmamanager van GAIA-X in Duitsland.

Door Amanda Verdonk

Onze afhankelijkheid van clouddiensten wordt steeds groter. Als we bijvoorbeeld gebruikmaken van videobdiensten zoals Teams of Zoom, dan versturen we die gesprekken en beelden naar externe servers elders in de wereld. Gebruik je een Chromebook-laptop, dan 'draaien' alle applicaties in de cloud van Google. Alle mailtjes die je typt of tekstdocumenten die je maakt, stuurt de laptop naar een van Googles datacenters. Daardoor zijn je apps altijd up-to-date en raak je je documenten niet kwijt.

"Cloudinfrastructuur is diep in ons leven geschoven", zegt Jesse Robbers, de Nederlandse GAIA-X-coördinator. Hij ondervond dat laatst aan den lijve toen hij niet meer kon stofzuigen. "Ik heb een robotstofzuiger die wordt aangestuurd door een app die in de cloud van Amazon draait, en daar was toevallig een storing." Ook fysieke apparaten worden dus steeds meer afhankelijk van de cloud, en als daar dan een storing is, valt alles letterlijk stil. Met een uptime (de tijd dat een machine in bedrijf is) van doorgaans meer dan 99,9 procent is het over het algemeen goed gesteld met de betrouwbaarheid van clouddiensten. De kans op storingen is dus klein, en een haperende robotstofzuiger is dan misschien nog geen levensbedreigende zaak, maar als bijvoorbeeld ook autonoom rijdende auto's of medische apparatuur steeds meer van clouddiensten afhankelijk worden, dan staan er wel levens op het spel.

"Het is onduidelijk waar jouw data zich bevinden en wat ermee wordt gedaan. Dat zijn grote zorgpunten."

Privacy

Een misschien veel groter probleem is dat zo'n 75-85 procent van de cloud-aanbieders, zoals Amazon Web Services, Google, Microsoft en Alibaba zich buiten Europa bevindt. Jouw data worden dus ook buiten Europa opgeslagen, volgens de in dat land geldende regels. De Europese privacywet GDPR, die ook data van Europese burgers buiten de EU probeert te beschermen, biedt helaas geen volledige garantie. De Amerikaanse overheid kan bijvoorbeeld een beroep doen op de Cloud Act en alsnog toegang krijgen tot clouddata van Europese gebruikers. Robbers: "Je bent overgeleverd aan de onoverzichtelijke voorwaarden van een clouddienst en het is niet duidelijk waar jouw data zich bevinden en wat ermee wordt gedaan. Dat zijn grote zorgpunten. Die partijen hebben inmiddels een zodanige marktmacht en het is lastig om daar tegenwicht aan te bieden."

Met het in 2019 gestarte initiatief GAIA-X probeert Europa nu om de spelregels te beïnvloeden. Niet zozeer door de overzeese cloudreuzen de pas af te snijden, maar door een gezamenlijke set van regels en afspraken op te stellen en door software te ontwikkelen waarmee je aan die regels kunt voldoen. Ook wordt er gewerkt aan interoperabiliteit, oftewel de mogelijkheid om eenvoudig jouw eigen data en zelf ontwikkelde applicaties mee te kunnen nemen naar een andere clouddienst. Dit alles lijkt grote cloudaanbieders niet af te schrikken. Integendeel, veel van hen participeren zelfs in GAIA-X, zoals Amazon, Google, IBM en Microsoft. Robbers: "We willen allemaal graag Office 365 en Microsoft Teams blijven gebruiken. En andersom is Europa voor cloudaanbieders een belangrijke markt die ze niet willen missen. Microsoft en Google bouwen dan ook datacenters

Jesse Robbers is de Nederlandse coördinator van GAIA-X. Daarnaast is hij medeoprichter en directeur van Quantum Delta NL, een netwerkorganisatie ter bevordering van de ontwikkeling van quantumtechnologie in Nederland. Ook is hij senior consultant bij TNO op het gebied van Digitale Infrastructuur.

jesse.robbers@tno.nl

in Nederland en daarbuiten om in te spelen op de Europese behoeften.”

Gevaar

Het Europese cloudproject GAIA-X werd officieel gelanceerd in 2019 door Duitse industriële partijen die zich bezighouden met automatisering. Ook bedrijven in de auto-industrie, die bijvoorbeeld zelfrijdende auto's vol software ontwikkelen, sloten zich aan omdat ze een gevaar in de cloud-afhankelijkheid zien. “Men vroeg zich af of het niet gevaarlijk is om volledig afhankelijk te zijn van niet-Europese aanbieders”, aldus Thomas Niessen, programmamanager van GAIA-X in Duitsland. “Naast veiligheid speelt ook intellectueel eigendom een rol. Je weet nooit wie er stiekem een blik op jouw data werpt om daar zijn of haar voordeel mee te doen. En stel je voor dat de relatie met een land zodanig bekoelt dat het besluit de cloudtoegang te blokkeren. Dan loopt je productie gevaar.”

“Door gebrek aan IT-personeel, wordt veel oude overheidssoftware niet gemoderniseerd.”

Franse industriële partijen sloten zich al snel bij het initiatief aan. En inmiddels zijn ruim tweehonderd partijen uit heel Europa en daarbuiten aangesloten. Uit Nederland zijn dat onder andere Philips, TNO, Brainport Industries en de Universiteit van

Amsterdam. Nederlandse bedrijven in de cloud, hosting en digitale infrastructuur, die samen de Nederlandse Cloud Infrastructuur Coalitie (CiC) vormen, hebben ook aansluiting gezocht. De GAIA-X ontwikkelingen in Europa worden door het CiC in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken vertaald naar Nederland en er wordt gewerkt aan het vormgeven van een Nederlandse GAIA-X Hub. Ook in andere domeinen wordt het initiatief nu omarmd, zoals in de gezondheidszorg, de financiële sector en bij overheden. Niessen: “Veel overheidssoftware is ontwikkeld in de jaren negentig en zou hoognodig gemoderniseerd moeten worden, maar door gebrek aan IT-personeel gebeurt dat niet. Door gezamenlijk in Europees verband bijvoorbeeld software voor identiteitsmanagement te bouwen, hoeft niet elke overheid zelf het wiel uit te vinden. En zo voorkomen we ook dat data van onze burgers op servers in de VS of China belanden.” Dit najaar zou de eerste aanbesteding voor Europese cloudsoftware van start moeten gaan. De regels en afspraken zijn voorlopig nog vrijwillig. “Maar ik denk dat het onderliggende concept van data-soevereiniteit ook in de toekomstige Europese wetgeving zijn weerspiegeling gaat vinden,” aldus Niessen. •

Thomas Niessen is een van de oprichters van GAIA-X in Duitsland. Hij leidt de compliance werkgroep van GAIA-X en is lid van de technische commissie. Ook is hij directeur van het Kompetenznetwerk Trusted Cloud, een vereniging van cloudleveranciers en -gebruikers die onder het Duitse ministerie van Economische Zaken en Energie valt.

tniessen@innovaberatung.com

ANDERE TRENDS DIE ONS AAN HET DENKEN ZETTEN

TOEKOMST- GELUIDEN

Steeds meer bedrijven willen met hun activiteiten niet alleen winst maken, maar ook bijdragen aan een betere wereld. Daarom zoeken zij naar manieren om hun maatschappelijke impact tastbaar te maken. Dat gaat verder dan het klassieke beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en het opent nieuwe perspectieven. Ook in de infrasector.

Door **Arine van Heeswijk**

Hoe draagt de infrasector bij aan brede welvaart?

De maatschappelijke jaarrekening is in opkomst. Het is een manier om niet alleen te rapporteren over financiële winst, maar om ook de maatschappelijke impact van het bedrijf te kwantificeren en in geld uit te drukken. Positief én negatief. “Het is een logische ontwikkeling. Het oude paradigma van slechts sturen op financiële rendementen en aandeelhouderswinsten, verschuift maar een hernieuwde opvatting over de rol van bedrijven in een samenleving die gericht is

op brede welvaart. Dat oude beeld waarbij alleen financieel kapitaal telt, is volstrekt achterhaald”, aldus Florian Reuter van het *Impact Institute*. Deze ontwikkeling sluit heel duidelijk aan bij de onderstroom die al enige jaren voelbaar is; namelijk dat bedrijven terug moeten naar ‘wat de bedoeling is’.

Handvatten voor meten

Het *Impact Institute* ontwikkelde een gestructureerde aanpak en taal voor organisaties om